

In memoriam

Проф. др Вера Чучковић
(1933–2017)

После много патње којој су је изложили читав сплет несрећних животних околности и упорна, дуга болест, крајем јула 2017. године отишла је у вечни покој Вера Чучковић, редовни професор у пензији сарајевског, београдског и паљанског Правног факултета за предмет Римско право. Исписујем ове редове с дубоким убеђењем да ће подсећање на животну и професионалну биографију проф. др Vere Чучковић учврстити део емотивних сећања на студиј студентима које је учила у преко 40 генерација, а њеним колегама сарадницима донети подсећање на човека реда, труда, упорности, строгости као и достојанства и сопствене гордости који су били изнад тешкоћа и проблема (а имала их је доста) на које је наилазила у животу.

Проф. др Вера Чучковић рођена је 1. новембра 1933. године у Приједору у Краљевини Југославији, у доба када су први знаци предстојећег рата већ бацали тамне и претеће сенке на овај део балканског простора, што ће се одразити и на ток њеног школовања. Основну и средњу школу похађала је у Приједору, а потом у Београду и Бањалуци. Студирала је на Правном факултету Универзитета у Сарајеву, где је дипломирала 1958. године. Докторат правних наука стекла је 1965. године на Правном факултету Универзитета у Београду одбранивши докторску дисертацију под насловом „Развој дубровачког наслеђеног права до 1358. године“. Своју академску каријеру започела је 1958. године, када ју је, вредну и одговорну каква је била, уочио тадашњи професор на предмету Римско право др. Милош Бајић, те је изабрана за асистента. Напредовање у звање доцента уследило је 1967. године, а потом је изабрана за ванредног професора 1972. године и за редовног професора 1981. године.

Додатно стручно усавршавање проф. Чучковић стицала је у Немачкој, најпре на Институту за античку правну историју „Леополд Венгер“ Универзитета у Минхену, где је проучавала методе рада у изучавању извора римског права, а затим у Семинару за Римско право Правног факултета Универзитета у Хамбургу, проучавајући примену неких правних послова цивилног права.

Целокупно научно дело проф. Чучковић може се поделити у три подручја: историја римског приватног права, средњовековно дубровачко право и средњовековно босанско право.

Већ на почетку свог научно-истраживачког рада она се храбро ухватила у коштац са врло деликатним питањима из области историје римског права, као што су проблеми римских кондикција или пак специфичних фигура старе римске *in iure cessio*. Опредељивала се за оне теме које су мало обрађиване, а понуђена решења спорна, што је за младог истраживача значило размицати тесне границе у романистици као специфичном подручју правне историје. То ће бити карактеристика и каснијег одабира тема, као нпр. расправа о увек занимљивом конзорцијуму као облику агнатске породице. Све ове радове карактерише минуциозно проучавање и анализа извора, неретко врло оскудних или противречних података, што потврђује да је добро савладала курс о методама изучавања римског права.

Друга област њеног научно-истраживачког рада била је усмерена на средњовековно дубровачко породично и наследно право, чему се здушно посветила још од своје докторске дисертације. Веома опсежна дугогодишња истраживања у Хисторијском архиву у Дубровнику проф. Чучковић односила су се на имовинскоправна дејства брака, дотални режим, однос родитеља и деце у типичној градској породици и, нарочито, на развој дубровачког наследног права. Професорка је овим истраживањима зашла у потпуно нову и неистражену област и тако својим пионирским радом дала значајан допринос познавању историје дубровачког права, чиме је себе уврстила у добре познаваоце дубровачког Статута и друге дубровачке архивске грађе. Радови из ове области представљају вредан допринос познавању средњовековног дубровачког права уопште, јер указују на разлике дубровачког права у односу на римско-византијско право и статутарна права других приморских градова.

Трећи врло опсежан научно-истраживачки подухват проф. Чучковић остварила је у до тада потпуно неистраженој области приватног права феудалне Босне. И у овом домену професорка је обавила врло значајан пионирски посао, који је тим значајнији што се односио на обраду извора врло различитог карактера и изворну грађу која је стварана изван босанске територије, а коју је требало спајати у целине о одређеним областима права. Овај мукотрпан и дуготрајан рад дао је резултате у оном делу приватног права средњовековне Босне за који је било могуће пронаћи изворну грађу, а то су правни послови, облигационо право, начин реализације потраживања и крвна освета. Радови проф. Вере Чучковић из ове области представљају драгоцен прилог средњовековној босанској правној историографији.

Научно дело проф. др Вере Чучковић не намеће се обимом и бројношћу радова већ квалитетима који сваком њеном тексту дају ону вредност која их сврстава у ред цењених прилога правној историографији.

Добро савладан занат изучавања извора резултирао је, већ од времена њених првих радова, беспрекорном техником обраде изворног материјала, зналачким коришћењем литературе, међусобним повезивањем и критичким сагледавањем података методама које се примењују у савременој историографији, са прихватљивим решењима теме коју је обрађивала. Иако су закони за избор и унапређење у академско звање увек тражили одређени број радова, гнушала се површних и на брзину написаних текстова да би се задовољио овај законски услов. Показивала је дозу нетолеранције према свему што је одступало од ревносне обраде правно-историјских извора и литературе и водило ка импровизацији. Бирала је пажљиво сваку реч коју ће написати. Стога, цео њен стваралачки опус одсликава један крајње честит, савестан рад и пуну стваралачку зрелост.

Дуга универзитетска каријера дала је прилику проф. Чучковић да искаже свој велики радни елан. Умну и физичку снагу несебично је трошила низ година најпре на Правном Факултету у Сарајеву као и његовим одељењима у Бањалуци, Мостару, Зеници, а потом, од деведесетих година прошлог века, на Правном факултету у Београду и Правном факултету на Палама. Не сме се заборавити да је проф. Чучковић храбро прихватила да држи наставу још у току рата у Босни и Херцеговини, када је седиште Правног факултета било на Илици, где су великим ратним дејствима били изложени и студенти и наставници. Предавања студентима професорица Вера је брижљиво припремала за сваку нову школску годину, за сваки нови час. Излагала је увек разговетно и течно, настојећи да јој предавања из тешке материје римског права буду студентима на почетку правних студија јасна и занимљива. Избегавала је сваку импровизацију, површност и приче које су далеко од теме предавања, одбијајући тако сваку идеју о лакој стицању популарности међу студентима. У комуникацији са студентима била је отворена и увиђавна, где се иза често наизглед строгог и озбиљног става крио посебан сензибилитет за студентске проблеме. Пратила је, онолико колико је то могуће на једном многољудном факултету, каријере студената, са одобравањем, саветима, лепим речима. Добро васпитана, каква је била, била је учтив и врло стрпљив, праведан али строг испитивач студената, трудећи се да им увек покаже да се на испиту вреднује само знање. Студенти су умели да цене такву академску ревност и зато пишем ове речи са дубоким убеђењем да ће генерације студената од шездесетих година прошлог века па све до почетка овог века чувати с пијететом сећање на своју професорицу Римског права.

Професорица Вера је била спој старог грађанског друштва и предратне српске традиције у Босни са новим светом који се стварао у

послератној Југославији. Одгајана и стасала на традиционалним вредностима и идејама тек освојене слободе, вредна, амбициозна, педантна, прецизна, упорна – каква је била – исписивала је своју животну и професионалну биографију. Живот према професорици Вери није био милостив. Доживела је велику трагедију почетком ратних деведесетих година. Остала је чврста прихватајући ударце као животну неминовност пред којом је појединац немоћан, успевајући чак да се благо осмехне и у најтежим тренуцима. До краја живота носила је у себи људске особине – скромност, достојанство и њој својствену гордост – које су биле изнад тешкоћа и проблема на које је наилазила у животу.

На крају, желим да изнесем своје личне утиске из времена када сам, сазревајући у овој лепо-горкој али и неизмерно занимљивој професији, као асистент пратила универзитетски рад професорице Вере. Наша сарадња почела је далеких седамдесетих година прошлог века, на Правном факултету у Сарајеву, када ме је изабрала за свог асистента. Дуги низ година сарађивали смо свакодневно, а касније ређе јер нас је живот одвео на различите професионалне стране. Плодови те богате комуникације за мене су били: сазнање да само предан и поштен рад доноси студиозну научну обраду теме којом се бавим, да се у томе клоним тврдих ставова и оштрих закључака, да избегавање истицања није одраз слабих резултата рада већ људске скромности, да у универзитетском животу лако могу да страдају принципијелност и доследност, да студенти знају да цене строг став али коректан и учтив однос. Све у свему, да поштеним и великим трудом треба испунити своју животну и професионалну биографију. Пратила је пажљиво моју професионалну каријеру са одобравањем, саветима, лепим речима.

Сада, драга Вера, када је завеса на позорници Вашег живота спуштена, за све што сте учинили за студенте, колеге и мене лично – хвала Вам!

Вечнаја памјат.

Проф. др Драгана Кнежић-Поповић